

9. detsember 2010

EESTI 2010. AASTA III KVARTALI MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

(Esmaste andmete põhjal)

- Eesti maksebilansi jooksevkonto oli ülejäägis seitsmendat kvartalit järjest (vt tabel 1 ja joonis 1).
  - Jooksevkonto ülejääk moodustas 3,3 miljardit krooni ehk 5,6% sama kvartali SKPst. Viimase nelja kvartali jooksevkonto ülejääk kokku hõlmas sama perioodi SKPst 3,7%.¹
  - Võrreldes 2009. aasta III kvartaliga ülejääk mõnevõrra vähenes, kuid oli ligi 2,5 korda suurem kui 2010. aasta II kvartalis.
- Välisnõudlus on taastunud, kaupade ja teenuste eksport jõudis kriisieelsele tasemele ja ekspordi-impordi tasakaal oli läbi aegade parim.
  - Kaupade ja teenuste eksport ületas impordi 6,1 miljardi krooni võrra ja nende ülejääk oli 10% SKP suhtes.
- Eesti majanduse koguvälisvõlg vähenes kvartali jooksul ligi 4% ehk 10 miljardi krooni võrra.
  - Võlakooormuse vähenemise peamine allikas ülejäägiga jooksevkonto kõrval oli krediidi-asutuste kohustusliku reservimäära vähenemise tulemusel vabanenud varade paigutamine välismaale ja võetud laenude tagasimaksmine.²

Jooksevkonto jätkas ülejäägiga

Kaubavahetuse puudujääk kahanes aastaga enam kui kaks korda ning oli 0,8 miljardit krooni, moodustades vaid 1,3% sama kvartali SKPst. Viimati oli sellest väiksem puudujääk 1993. aastal. Nii kaupade eksport kui ka import kasvasid kiires tempos, seejuures ületas ekspordi kasv impordi oma: kaupade eksport suurenes 37% ja import 31%. Töötluskaupu (peamiselt mineraalsed tooted) arvestamata oli kauba-eksporti suhteline kasv veelgi kiirem, küündides 43%ni. Kaubaimport kasvas 36%. Nii ekspordi kui ka impordi kasvu mõjutasid enim masinad ja seadmed.

Teenuste ekspordi-impordi ülejääk suurenes aastataguse perioodiga võrreldes 10% ning saavutas rekordilise 6,8 miljardi krooni taseme. Nii teenuste eksport kui ka import kasvasid võrdselt 10%. Ülejääki toetasid enim veo- ja reisiteenused, mis hõlmasid teenuste ülejäägist 77%. Mõlema ülejäägid suurenesid ligi viiendiku võrra.

Tööjõu- ja kapitalitulu netoväljavool ületas eelmise aasta sama perioodi taset ligi kolm korda ning oli 3,2 miljardit krooni. Tööjõutulu ülejääk kasvas 9% ning oli 0,6 miljardit krooni. Suurema osa tulukontost hõlmas aga välisinvesteeringutega seotud kapitalitulu, mille puhul mitteresidentide Eestisse paigutatud

¹ Jooksevkonto aastapõhine ülejääk reinvesteeringut tuluta oli 7,4% SKPst.

² Eesti Pank vähendas pankadele kehtivat 15%st kohustusliku reservi nõuet 1. septembril 11%le ning 1. novembril 7%le. Alates 1. jaanuarist 2011 on kohustusliku reservi nõue alla kaheaastase tähtajaga kohustuste korral 2% ja üle kaheaastase tähtajaga kohustuste korral 0%.

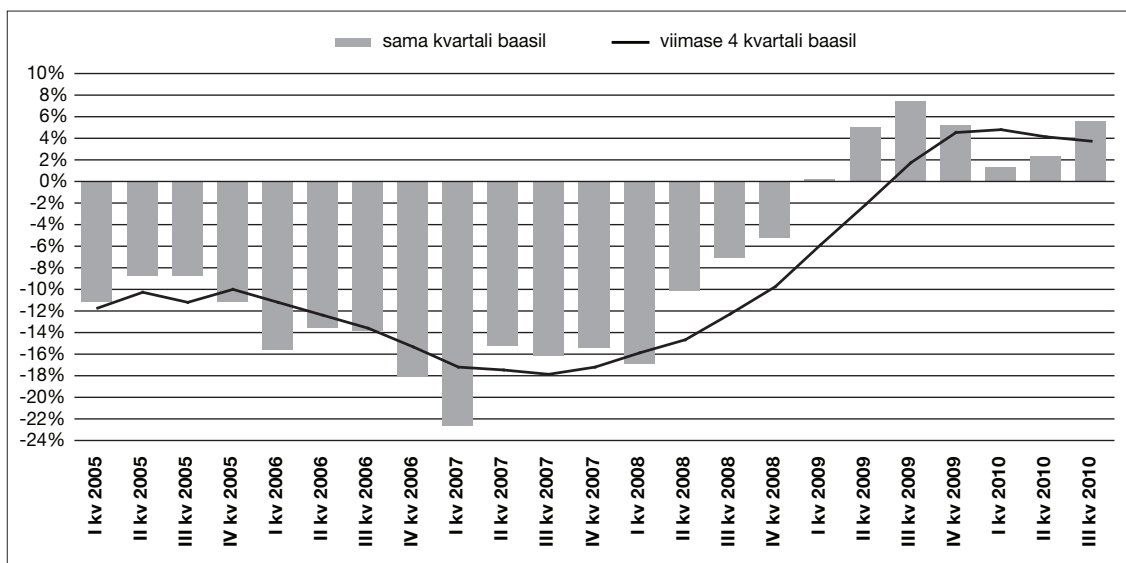
Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

Kirje	2008						2009			2010		
	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III			
Jooksevkonto	-24 531,8	151,6	2 765,4	4 027,1	2 877,8	9 822,0	675,6	1 341,4	3 277,0			
Kaubad ja teenused	-14 094,9	682,4	4 835,9	4 475,4	2 299,3	12 293,0	2 017,3	3 698,4	6 084,4			
Kaubad	-33 255,0	-3 105,7	-1 265,0	-1 728,9	-2 659,6	-8 759,2	-1 675,0	-1 643,0	-755,4			
kreedit (FOB)	133 600,0	23 626,1	25 673,3	26 021,1	26 947,8	102 268,3	28 177,3	32 968,9	35 584,4			
deebet (FOB)	-166 855,0	-26 731,8	-26 938,3	-27 750,0	-29 607,5	-111 027,5	-29 852,3	-34 611,9	-36 339,8			
Teenused	19 160,1	3 788,1	6 100,8	6 204,3	4 959,0	21 052,2	3 692,3	5 341,4	6 839,8			
kreedit	54 957,8	10 652,2	12 681,5	13 464,5	12 623,7	49 422,0	10 942,1	13 490,0	14 793,7			
deebet	-35 797,6	-6 864,1	-6 580,7	-7 260,2	-7 664,8	-28 369,8	-7 249,8	-8 148,6	-7 953,9			
Tulu	-13 467,3	-864,1	-2 719,8	-1 188,9	-1 182,3	-5 955,1	-1 875,2	-3 117,9	-3 159,7			
kreedit	18 290,5	3 017,5	2 170,1	3 135,8	2 221,0	10 544,4	2 800,4	2 790,7	3 147,4			
deebet	-31 757,7	-3 881,5	-4 889,9	-4 324,7	-3 403,3	-16 499,5	-4 675,6	-5 908,6	-6 307,2			
Jooksevülekanded	3 030,3	333,3	649,3	740,6	1 760,8	3 484,0	533,5	760,9	352,4			
kreedit	8 221,1	1 888,3	1 736,2	1 817,1	2 614,4	8 056,0	2 027,5	1 703,8	1 616,4			
deebet	-5 190,8	-1 555,0	-1 086,9	-1 076,5	-853,6	-4 572,0	-1 494,0	-942,9	-1 264,1			
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	30 227,7	-2 372,1	152,9	-7 780,4	1 769,5	-8 230,1	-4 039,6	1 721,8	-11 523,7			
Kapitalikonto	2 617,3	627,0	816,1	1 954,1	2 612,7	6 010,0	2 137,1	1 327,9	1 637,8			
Finantskonto	27 610,4	-2 999,1	-663,2	-9 734,6	-843,2	-14 240,1	-6 176,7	393,9	-13 161,5			
Otseinvesteeringud	6 568,9	-288,7	-3 052,4	-2 453,2	7 355,7	1 561,3	2 192,2	4 911,6	2 438,0			
Välismaal	-11 888,8	-2 732,4	-3 723,3	-3 770,9	-7 129,5	-17 356,1	-1 853,1	-610,9	-1 554,6			
Eestis	18 457,7	2 443,6	670,8	1 317,7	14 485,2	18 917,3	4 045,3	5 522,6	3 992,6			
Portfelliinvesteeringud	7 950,8	-268,4	-5 876,6	-2 344,4	-14 073,4	-22 562,8	419,8	-4 543,1	-3 463,6			
Nõuded	10 648,2	646,2	-5 408,0	-2 217,5	-565,4	-7 544,8	429,7	-2 750,0	-3 485,4			
Omandiväärtpaberid	4 095,9	183,4	-258,8	-800,0	127,1	-748,3	-1 101,6	-2 646,3	-109,2			
Võlaväärtpaberid	6 552,3	462,8	-5 149,2	-1 417,5	-692,6	-6 796,5	1 531,2	-103,7	-3 376,2			
Kohustused	-2 697,4	-914,6	-468,6	-126,9	-13 508,0	-15 018,0	-9,9	-1 793,0	21,8			
Omandiväärtpaberid	-3 327,3	-412,6	-112,5	134,8	-1 053,2	-1 443,4	134,2	-36,4	-38,2			
Võlaväärtpaberid	629,9	-502,0	-356,1	-261,7	-12 454,8	-13 574,6	-144,0	-1 756,6	60,0			
Tuletisinstrumentid	828,5	160,1	314,7	268,1	-547,1	195,8	44,4	195,5	264,3			
Nõuded	674,6	163,2	132,4	133,7	-150,1	279,2	-49,3	136,9	37,1			
Kohustused	153,9	-3,1	182,3	134,3	-397,0	-83,4	93,6	58,6	227,2			
Muud investeeringud	12 262,2	-2 602,1	7 951,1	-5 205,0	6 421,6	6 565,6	-8 833,0	-170,2	-12 400,1			
Nõuded	-5 591,1	7 728,8	11 556,0	-9,7	-4 247,4	15 027,7	-640,5	2 135,6	-9 287,5			
Pikaajalised	-276,2	312,7	97,8	-421,1	-609,2	-619,8	-2 339,3	-20,0	18,5			
Lühiajalised	-5 314,9	7 416,1	11 458,1	411,4	-3 638,2	15 647,5	1 698,8	2 155,6	-9 306,0			
Kohustused	17 853,3	-10 331,0	-3 604,8	-5 195,2	10 669,0	-8 462,1	-8 192,6	-2 305,8	-3 112,6			
Pikaajalised	-9 629,6	-447,2	1 884,5	-3 319,8	7 985,3	6 102,8	-2 431,1	-6 750,0	-1 685,8			
Lühiajalised	27 482,9	-9 883,8	-5 489,3	-1 875,4	2 683,7	-14 564,9	-5 761,4	4 444,2	-1 426,9			
Vead ja täpsustused	2 173,9	-69,8	-1 734,2	297,8	-53,5	-1 559,7	1 658,4	222,7	-762,0			
Üldbilanss	7 869,7	-2 290,3	1 184,1	-3 455,5	4 593,8	32,1	-1 705,7	3 286,0	-9 008,7			
Reservvara	-7 869,7	2 290,3	-1 184,1	3 455,5	-4 593,8	-32,1	1 705,7	-3 286,0	9 008,7			

investeeringutelt teenitud tulu ületas residentide välismaal teenitud tulu 3,8 miljardi krooni võrra. Seda oli kaks korda enam kui 2009. aasta III kvartalis ning see oli seotud peamiselt reinvesteeringutega, mis hõlmas investeerimistulu netoväljavoolust 91%.

2010. aasta III kvartalis vähenes mõnevõrra Euroopa Liidu toetuste kasutamine võrreldes eelmise aasta sama perioodiga. Suurem osa toetustest tuli Eestisse kapitaliülekannetena. Immateriaalse vara realiseerimisest laekus 0,4 miljardit krooni. **Jooksev- ja kapitaliülekannete** ülejääk kokku hõlmas 2 miljardit krooni.

70% jooksevkonto krediti- ja 84% deebetkäibest oli seotud Euroopa Liidu riikidega. Rahaliidu puhul olid vastavad näitajad 36% ja 39%.

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes

Kapitali netoväljavool oli märkimisväärne ja seotud euro tulekuga

2010. aasta III kvartalis toimus **finantskontol** 13,2 miljardi suurune kapitali netoväljavool, põhiliselt muude investeeringutena. Mõningal määral toimus kapitali netoväljavool ka portfelliinvesteeringutena, otseinvesteeringute osas oli tegemist netosissevooluga.

Otseinvesteeringute sissevool ületas väljavoolu 2,4 miljardi krooni võrra. Eestisse tehtud otseinvesteeringud kasvasid 4 miljardi ja Eesti residentide otseinvesteeringud välismaale 1,6 miljardi krooni võrra. Välismaised otseinvesteeringud suurendasid Eestis otseinvesteeringuid aktsiakapitali ning vähendasid laenukohustusi otseinvesteeringuettevõtete ees. Eestis teenitud reinvesteeringut tulu kasvas aga kvartali arvestuses viimase kahe aasta kõrgeimale tasemele ja oli 4,7 miljardit krooni. Residentide otseinvesteeringutes välismaale moodustasid investeeringud aktsiakapitali 0,8 miljardit ja reinvesteeringut tulu 1,3 miljardit krooni. Laenuõuded tütar- ja sidusettevõtetele vähenesid ligi 0,5 miljardi krooni võrra.

Portfelliinvesteeringute väljavool ületas sissevoolu 3,5 miljardi krooniga ja oli peaaegu täielikult seotud nõuetega, kuna kohustuste maht jäi enam-vähem samaks. Portfelliinvesteeringute nõudeid (valdavalt võlväärtpaberid) kasvatas põhiliselt valitsussektor ja vähemas mahu muud sektorid ning krediidasutused. **Tuletisinstrumentide** sissevool oli ligi 0,3 miljardi krooni võrra väljavoolust suurem.

Kapitali väljavool **muude investeeringutena** (kaubanduskrediit, laenud, hoiused ja sularaha) oli 12,4 miljardi krooni võrra suurem kui sissevool. Muude investeeringute nõuded suurenesid 9,3 miljardi krooni võrra ning kohustused vähenesid 3,1 miljardi krooni võrra. Selle taga oli põhiliselt krediidasutuste sularaha ja hoiuste nõuded ja kohustused³, kuna seoses krediidasutuste kohustusliku reservimäära järkjärgulise alanamisega vabanes krediidasutustel kapitali võlakohustuste taseme vähendamiseks ning välismaale paigutamiseks.

Eesti **koguvälisvõlg** vähenes kvartaliga 4% ehk 10 miljardi krooni võrra 261 miljardi kroonini. Selle tingis otseinvesteeringusuhetes olevate ettevõtete grupisisene laenamine ja krediidasutuste laenukohustuste kahanemine.

³ Nimetatud kirje all kajastuvad ka krediidasutustevahelised laenud.

Krediitiasutuste kohustusliku reservinõude alanemine ja ülejäägiga jooksevkonto avaldasid mõju ka maksebilansi **kulla- ja välisvaluutareservile**, mis kahanes kvartaliga 9 miljardi krooni võrra.

Eesti maksebilansi, rahvusvahelise investeerimispositsiooni ning välisvõla üksikasjalikum statistika on olemas Eesti Panga kodulehel „Statistika“ rubriigis.

* * * * *

2010. aasta maksebilanss avaldatakse Eesti Panga kodulehel (<http://www.eestipank.ee>) 11. märtsil 2011 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond